

Geridə qalmış əyalətlərdən inkişaf edən iqtisadi rayonlaracan...

yol keçən regionlarımızda əhalinin həyat səviyyəsi də yüksəlib

Azərbaycanda uğurla həyata keçirilən davamlı sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının mühüm tərkib hissəsi olan, respublikanın regionlarının inkişafına yönəldilən dövlət proqramları ölkənin simasını başdan-başa yaxşı mənada dəyişdi.

Bu proqramların icrası qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına, regionlarda kommunal xidmətlərin və sosial infrastruktur təminatının keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşdırılmasına, investisiya qoyuluşunun artmasına təkan verdi. Yeni müəssisələrin, iş yerlərinin açılmasına və nəticədə əhalinin məşğulluğunun artırılmasına və yoxsulluq səviyyəsinin azaldılmasına imkan yaratdı.

İndiyədək respublikanın regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilən dörd dövlət proqramı qəbul olunub. Bunlar 2004-2008-ci, 2009-2013-cü, 2014-2018-ci, 2019-2023-cü illəri əhatə edib. Təkcə ilk üç proqramın icra olunduğu 2004-2018-ci illərdə ölkədə ümumi daxili məhsul 3,3, o cümlədən qeyri-neft sektoru üzrə 2,8, sənaye üzrə 2,6, kənd təsərrüfatı üzrə 1,7 dəfə artıb. Sözügedən müddətdə həyata keçirilmiş məqsədyönlü tədbirlər nəticəsində ölkədə 1,5 milyo-

təmin edilməsinə, yeni iş yerlərinin yaradılması və əhalinin həyat səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi sahəsində görülən işlərə yeni bir təkan verdi. Proqramın əhatə etdiyi dövr ərzində Bakı ilə yanaşı, Gəncə, Sumqayıt və digər şəhərlərdə, Abşeron, Ağcabədi, Ağsu, İsmayilli, Oğuz, Qobustan, Şabran, Şəki, Göygöl, Tərtər, Xızı və başqa bölgələrdə yüzlərlə müəssisənin təməli qoyuldu və açılış mərasimi keçirildi.

Azərbaycanın Vətən müharibəsində qazandığı böyük qələbə ilə görülən işlərin miqyası daha da genişləndi. Düşmən tapdağından azad edilmiş ərazilərimizdə bərpa və tikinti-quruculuq işləri geniş vüsət aldı. İşlər elə bir

istehsal sahələrinin tikintisi davam etdirilmişdir.

Həmin il ərzində 49 sahibkarlıq subyektinə 50 investisiya təşviqi sənədi təqdim olunmuşdur. Aqrar sektorun inkişafında mühüm əhəmiyyət kəsb edən aqroparkların və müasir iri fermer təsərrüfatlarının yaradılması istiqamətində ardıcıl işlər aparılmışdır. Bu dövrdə artıq aqroparkların 34-ü bitkiçilik, 14-ü bitkiçilik və heyvandarlıq, 1-i heyvandarlıq, 2-si isə emal sənayesi üzrə ixtisaslaşmışdır. Onlardan 44-ü fəaliyyətə başlamışdır.

Bunların arasında işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə son dövrdə yaradılmış generasiya gücləri xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Sözügedən proqramların həyata keçirildiyi iki onillik ərzində ölkəmiz Cənubi Qafqazın iqtisadiyyatında 64 faizə malik güclü iqtisadiyyat formalaşdırıb. Kənd təsərrüfatı sektoru 2,1, nəqliyyat sektoru 4,1, turizm və ictimai iaşə sektoru 17,5, informasiya və rabitə sahəsi 20,9 dəfə artıb.

Azərbaycan Avropanın enerji xəritəsini dəyişdirən

nu daimi olmaqla 2 milyondan çox yeni iş yeri, 100 mindən çox müəssisə açılıb, işsizlik 5, yoxsulluq səviyyəsi isə 5,1 faizə enib. Dövlət proqramları çərçivəsində görülmüş genişmiqyaslı işlər regionların qarşısındakı illərdə də inkişafı üçün möhkəm zəmin yaradıb.

2019-cu ilin əvvəlindən icrasına başlanan sonuncu proqram ölkənin regionlarının, o cümlədən kənd yerlərinin sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində görülmüş işləri nö-

start götürdü ki, qələbədən cəmi üç il keçməsinə baxmayaraq, artıq Zəngilanın Ağalı kəndi, Tərtərin Talış kəndi, Laçın, Füzuli özünün illərlə doğma yurd üçün həsrət çəkən yüzlərlə sakinini qoynuna alıb. Köç karvanları aydan-aya deyil, gündən-günə çoxalır.

Sonuncu proqramın təkcə bir ilində ölkənin regionlarında həyata keçirilmiş layihələrin bir qismini sadalamaqla görülmüş işlərin miqyasını təsəvvürə gətirə bilirik. Belə ki, yal-

"Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq ətraf mühitin mühafizəsi, təbii sərvətlərdən istifadə, yaşllaşdırma, meşəliklərin salınması istiqamətində də genişmiqyaslı işlər görülmüşdür. 2022-ci ildə proqram çərçivəsində regionlarda meşə fondu ərazilərində 1,5 milyondan çox ağac əkilib, 1373,9 hektar sahədə meşəsalma və meşəbərpa işləri yerinə yetirilmişdir. Qeyri-meşə fondu torpaqlarında yaşıllıqların salınması, bərpa,

neft, qaz və ixrac layihələri həyata keçirib. 2006-cı ildə Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəməri, 2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri istifadəyə verilib. Artıq üç ildən çoxdur Avropa yeni mənbədən və yeni marşrutla qaz alır. Bu, Xəzərin Azərbaycan sektorundakı "Şahdəniz" yatağından hasil olunan qazdır. Mavi yanacaq 8 ölkəyə çatdıran isə "Cənub qaz dəhlizi"dir ki, bu nəhəng ixrac infrastrukturunun yaradılmasının təşəbbüskarı və aparıcı qüvvəsi möhz Azərbaycan olmuşdur.

bəti illərdə də davam etdirilmək, eləcə də infrastrukturun və sosial xidmətlərin daha da yaxşılaşdırılması, bölgələrdə yaşayan əhalinin məşğulluğunun və maddi rifahının yüksəldilməsi məqsədini daşıyırdı. Odur ki, bu proqram da regionların tarazlı inkişafının

niz 2022-ci ildə Ağdam Sənaye Parkında 12 rezident qeydiyyatdan keçmişdir. 2023-cü il yanvarın 1-dək Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında qeydiyyatdan keçmiş rezidentlərin sayı 32-yə çatmışdır. Mingəçevir Sənaye Parkında "Mingəçevir Tekstil" MMC-nin iplik is-

tehsalı üzrə iki müəssisəsi fəaliyyətini davam etdirmiş, istehsal olunən məhsulların satışı həyata keçirilmişdir. Pirallahı Sənaye Parkında müəssisələrin təşkili işləri, Balaxanı Sənaye Parkının 25 rezidentindən 17-si tərəfindən istehsal fəaliyyəti, digər rezidentlər tərəfindən isə

becərilməsi istiqamətində müvafiq işlər görülmüşdür.

Ölkə iqtisadiyyatının inkişafında mühüm rol oynayan nəqliyyat sektorunda avtomobil yolları çəkilib və yenidən qurulmuş, körpülər tikilmişdir. Avşar-Salmanbəyli-Aşağı Avşar-Xocavənd avtomobil yolu, Qaraməryəm-İsmayilli-Şəki avtomobil yolunun Oğuz-Şəki hissəsi, Şükürbəyli-Cəbrayıl-Hadrut avtomobil yolunun Şükürbəyli-Cəbrayıl hissəsi... Bunlar yenidənqurmadan sonra açılışı olan yollardan yalnız bir neçəsidir. 2021-ci ildə açılan Füzuli Beynəlxalq Hava Limanından sonra Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanı istifadəyə verilməlidir.

Son 20 ildə onlarca elektrik stansiyasının və yarımstansiyasının tikilib fəaliyyətə başlaması ilə ölkə başdan-başa nura qorq olmuşdur.

2004-cü ildən başlayaraq ölkəmiz hər il ən azı 1000 kilometr yeni yol çəkib və əsaslı təmir edib. Bu gün şimaldan cənuba, şərqdən qərbə uzanan nəqliyyat dəhlizləri də Azərbaycandan keçir.

Deyənlərə təkcə onu əlavə etmək istərdik ki, son 20 ildə ölkəmizdə orta aylıq əməkhaqqı 12, orta aylıq pensiya 18,2 dəfə artıb. 2018-2023-cü illərdə isə 4 milyondan çox vətəndaş əhatə edən və illik maliyyəsi 7 milyard manata yaxın olan 4 islahat paketi icra edilib. Beləliklə, görülən genişmiqyaslı işlərin nəticəsi indiyə qədər təkcə şəhər və kəndlərimizin simasında deyil, insanların həyat səviyyəsində də aydın göstərir.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*

